

Sygnatura akt XVIII C 12/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 27 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Szmytke

Protokolant: st. sekr. sąd. Maria Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu: 01 czerwca 2017 r. w P.

sprawy z powództwa: **S. H.**

przeciwko: **Skarbowi Państwa – Nadleśnictwu B.**

o: **wydanie, ewentualnie zapłatę**

1. Powództwo w całości oddala.
2. Zasądza pod powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Nadleśnictwu B. kwotę 2.000 zł (dwa tysiące złotych) tytułem zwrotu kosztów sądowych.
3. Zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego pozwanego.
4. Nie obciąża powoda nieuiszczonymi kosztami sądowymi.
5. Przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu adwokatowi Z. K. kwotę 8.856 zł (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

/-/ K. Szmytke

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 17 stycznia 2011 r. powód S. H. reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu ustanowionego postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 17 sierpnia 2010 r., sygn. akt I Co 94/10 wniósł o nakazanie pozwanemu Skarbowi Państwa – Nadleśnictwu B. zwrotu na rzecz powoda nieruchomości położonej w miejscowości S., gmina M., powiat (...), o powierzchni 104.11.19 ha, objętej zamkniętą księgą wieczystą S. Młyn wykaz 1, która na podstawie dekretu PKWN z dnia 06 czerwca 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej została przejęta na rzecz Skarbu Państwa, ewentualnie zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 8.000.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz pełnomocnika powoda kosztów nieopłaconej nawet w części pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W uzasadnieniu powód wskazał, że nieruchomość położona w miejscowości S., gmina M. o powierzchni 104,1119 ha stanowiła własność R. Z., którego jako wnuk jest spadkobiercom. Na mocy dekrety Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 06 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej przedmiotowa nieruchomość została przejęta na rzecz Skarbu Państwa, bezzwłocznie i bez żadnego wynagrodzenia. Powołując się na treść art. 2 ust. 1 lit. e) tego dekretu, a także orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego powód podniósł, że poprzez określenie we wskazanym przepisie nieruchomości przymiotnikiem „ziemskie” ustawodawca miał na względzie te obiekty mienia nieruchomego, które mają charakter rolniczy. Na powierzchnię przedmiotowej nieruchomości składały się zaś:

24,2133 ha gruntów ornych, 13,2280 ha łąk, 6,9930 ha pastwisk, 1,7930 ha ogrodów, 1,2030 ha zabudowań oraz 56,6816 ha lasów. Mając zatem na uwadze, że zdecydowana większość powierzchni przedmiotowej nieruchomości zajmowały lasy, zdaniem powoda nie można uznać, iż stanowiła ona nieruchomość ziemską podlegającą przejściu na cele reformy rolnej. Tym samym przedmiotowa nieruchomość nie spełniała warunku określonego w powołanym art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu PKWN, a zatem została przejęta z naruszeniem obowiązujących wówczas przepisów. Co więcej zdaniem powoda przejęta nieruchomość nie została też wykorzystana na wskazane w dekrecie cele reformy rolnej. Została bowiem przyłączona do nadleśnictwa B., do którego należy do tej pory. Powód zaznaczył także, że przejście prawa własności nieruchomości na podstawie powołanego dekretu następowało z moc samego prawa, a więc bez udziału organów administracji publicznej. Uzasadniając z kolei wysokość żądania ewentualnego powód podkreślił, że żądanie zasądzenia kwoty 8.000.000 zł wynika z wartości przedmiotowej nieruchomości, w tym wartości budynków mieszkalnych, młyna wodno – turbinowego, a także drewna z lasów znajdujących się na istotnej nieruchomości. Sformułowanie roszczenia ewentualnego zdaniem powoda jest niezbędne, na wypadek, gdyby zwrot przedmiotowej nieruchomości w naturze był niemożliwy lub utrudniony (k. 1 – 9).

Jeszcze przed wszczęciem postępowania powód został zwolniony częściowo od kosztów sądowych, tj. od obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od pozwu (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 15 września 2010 r., sygn. akt I ACz 1214/10 – k. 94 i 95 w aktach Sądu Okręgowego w Poznaniu o sygn. I Co 94/10) oraz ustanowiono dla powoda adwokata z urzędu (postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 17 sierpnia 2010 r., sygn. akt I Co 94/10 – k. 75 – 80 w aktach Sądu Okręgowego w Poznaniu o sygn. I Co 94/10).

W odpowiedzi na pozew z dnia 21 lutego 2011 r. pozwany Skarb Państwa zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa (obecnie Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (obecnie Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej) kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa – Nadleśniczego Nadleśnictwa B. pozostałych kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko procesowe pozwany podniósł, że skoro przedmiotowa nieruchomość została przejęta na mocy dekretu PKWN z dnia 06 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej, to rozstrzygnięcie kwestii, czy podpadała ona czy nie pod działanie tego dekretu należy do kompetencji organu administracji państwowej. Zdaniem bowiem powoda z orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego i Sądu Najwyższego oraz treści § 5 i § 6 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 01 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 06 września 1944 r. wynika, że rozstrzygnięcie czy dana nieruchomość podpadała pod działanie reformy rolnej następuje w drodze decyzji administracyjnej. Sąd powszechny nie posiada zatem kompetencji do badania czy nieruchomość podpada po działanie art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu. Dodatkowo pozwany stwierdził, że wbrew stanowisku powoda w przypadku przedmiotowej nieruchomości zostały spełnione przesłanki, o których mowa w powołanym art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu. Nadto wskazał, że strona powodowa nie określiła nieruchomości poprzez oznaczenie obecnych działek ewidencyjnych, do której odnosi się żądanie wydania lub zapłaty. Pozwany podniósł też zarzut przedawnienia (k. 30 – 35).

W piśmie procesowym z dnia 17 marca 2011 r. powód ustosunkowując się do odpowiedzi na pozew stwierdził, że wbrew twierdzeniom pozwanego sąd powszechny jest właściwy do rozpoznania przedmiotowej sprawy, gdyż jest on związany jedynie decyzjami o charakterze konstytutywnym. Decyzja wydawana na podstawie § 5 rozporządzenia Ministra rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 01 marca 1945 r. ma zaś charakter deklaratoryjny. Odnosząc się z kolei do podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia powód zaznaczył, że roszczenia dotyczące zwrotu nieruchomości nie podlegają przedawnieniu (k. 121 – 124).

W piśmie procesowym z dnia 26 lutego 2014 r. pozwany Skarb Państwa podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko dodatkowo podniósł, że zgodnie z przepisami wykonawczymi Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego i Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 września 1919r. wydanego na podstawie delegacji zawartej w art. 11 rozporządzenia tymczasowego Rady Ministrów z dnia 01 września 1919 r. normującego przenoszenie własności nieruchomości

ziemskich, za nieruchomości ziemskie należało uważać nieruchomości położone poza obrębem miast. Zdaniem pozwanego skoro powierzchnia przedmiotowej nieruchomości przekraczała 100 ha, to bez znaczenia pozostaje okoliczność - jak była ona zagospodarowywana (grunty orne czy lasy). Jako nieruchomość ziemską kwalifikowała się bowiem do przejścia na cele reformy rolnej. Pozwany podniósł również zarzut braku legitymacji procesowej powoda oraz zarzut zasiedzenia przedmiotowej nieruchomości. Uzasadniając brak legitymacji powoda pozwany zaznaczył, że nie wykazał on, że uzyskał stwierdzenie praw do przedmiotowej nieruchomości. Argumentując z kolei zasiedzenie przedmiotowej nieruchomości pozwany podkreślił, że Skarb Państwa posiada ją nieprzerwanie od 1945 r. Po przekazaniu jej natomiast Lasom Państwowym były i są na niej wykonywane zabiegi hodowlane związane z gospodarką leśną. Tym samym Skarb Państwa jako posiadacz samoistny w dobrej wierze ujawniony w księdze wieczystej jako właściciel nabył własność przedmiotowej nieruchomości w oparciu o art. 51 § 1 dekretu z dnia 11 października 1947 r. – Prawo rzeczowe w zw. z art. XLI § 1 i 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny najwcześniej z dnem 06 października 1956 r. Dodatkowo pozwany powołując się na art. 461 § 1 k.c. podniósł zarzut zatrzymania, aż do chwili zaspokojenia lub zabezpieczenia przysługujących mu roszczeń o zwrot nakładów na rzecz oraz roszczeń o naprawienie szkody przez rzecz wyrządzonej (k. 212 – 218).

Powód ustosunkowując się do zarzutów podniesionych przez pozwanego w piśmie z dnia 16 kwietnia 2014 r., w tym do braku legitymacji czynnej wskazał, że na skutek zakończenia się postępowania przez Sądem Rejonowym Poznań – Grunwald i Jeżyce wykazał swoją legitymację. Powód nie zgodził się także z zarzutem, iż pozwany zasiedział przedmiotową nieruchomość. Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego zaznaczył, że do zasiedzenia nieruchomości, które zostały przejęte na skutek władczego działania Państwa zastosowanie znajduje art. 121 pkt 4 w zw. z art. 175 k.c., co oznacza, iż nie upłynął ustawowy termin zasiedzenia, tj. 30 lat. Zgodnie bowiem z orzecznictwem przez siłę wyższą należy rozumieć niezależny od właściciela, wywołany uwarunkowaniami politycznymi, obiektywny, o powszechnym zasięgu oddziaływania stan niemożności skutecznego dochodzenia na drodze prawnej wydania nieruchomości. Nadto powód podniósł, że pozwany przejmując przedmiotową nieruchomość działał w złej wierze, gdyż nie spełniała ona warunków określonych w art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu, ale także dekret ten nie miał do niej w ogóle zastosowania. Zdaniem powoda bezzasadny jest także podniesiony przez pozwanego zarzut zatrzymania. Pozwany bowiem nie wykazał żadnych konkretnych okoliczności, które by zarzut ten uzasadniały (k. 475 – 481).

W piśmie z dnia 17 sierpnia 2016 r. powód podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko wskazał dodatkowo na sprzeczność zarzuty zasiedzenia z art. 5 k.c. (k. 781 – 785).

W toku procesu strony podtrzymały swoje stanowiska.

Na rozprawie w dniu 01 czerwca 2017 r. pełnomocnik powoda złożył wniosek o zasądzenie od Skarbu Państwa na swoją rzecz kosztów nieopłaconej nawet w części udzielonej mu z urzędu pomocy prawnej w wysokości pięciokrotnej stawki minimalnej. Również reprezentujący pozwany Skarb Państwa – Nadleśnictwo B. pełnomocnik wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa w wysokości pięciokrotnej stawki minimalnej (k. 865 – 866).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. Z. urodzony w dniu (...) w S. był właścicielem nieruchomości położonej w S. Młyn, powiat (...) o powierzchni 104,1119 ha, zapisanej w księdze gruntowej Sądu Grodzkiego w N. S. Młyn, Tom 1., wykaz 1 (dalej również jako przedmiotowa nieruchomość).

Na przedmiotowej nieruchomości znajdował się młyn wodny, turbinowy. Nieruchomość składała się z parceli: nr 1 o powierzchni 10,1080 ha, nr 2 o powierzchni 7,7800 ha, nr 4 o powierzchni 0,9500 ha, nr 5 o powierzchni 3,6230 ha, nr 6 o powierzchni 6,9930 ha, nr 7 o powierzchni 0,3750 ha, nr 9 o powierzchni 0,6080 ha, nr 10 o powierzchni 1,3840 ha, nr 13 o powierzchni 0,4090 ha, nr 14 o powierzchni 3,4770 ha, nr 15 o powierzchni 0,4570 ha, nr 16 o powierzchni 0,7460 ha, nr 17 o powierzchni 2,1220 ha, nr 23 o powierzchni 1,6370 ha, nr 24 o powierzchni 0,2600 ha, nr 25 o powierzchni 6,6100 ha, nr 26 o powierzchni 0,3930 ha, nr 28 o powierzchni 12,2660 ha, nr 29 o powierzchni 13,4560 ha, nr 32 o powierzchni 1,4170 ha, nr 33 o powierzchni 0,4420 ha, nr 34 o powierzchni 0,7860 ha, nr 35 o powierzchni 5,1930 ha, nr 37 o powierzchni 1,6620 ha, nr 38 o powierzchni 4,9940 ha, nr 39 o powierzchni 10,0520 ha.

ha, nr 41 o powierzchni 0,3750 ha, nr 43 o powierzchni 0,6490 ha, nr 45 o powierzchni 1,2610 ha, nr 46 o powierzchni 0,2910 ha, nr 57/47 o powierzchni 2,6549 ha, nr 44 o powierzchni 0,0070 ha, nr 58/30 o powierzchni 0,6740 ha.

Przedmiotowa nieruchomość na podstawie art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 06 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej została przejęta na cele reformy rolnej i stała się własnością Skarbu Państwa.

Pismem z dnia 12 sierpnia 1945 r. R. Z. zwrócił się do Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych o zarządzenie zwrotu młyna i gospodarstwa (...) po wydzieleniu 34 ha powierzchni lasów, a gdyby to nie było możliwe przyznanie mu innego obiektu w jednym z powiatów woj. (...).

W protokole spisany w dniu 19 września 1945 r. w Powiatowym Urzędzie Ziemskim w N. stwierdzono, że na przedmiotową nieruchomość przypadało: 24,2133 ha roli, 13,2280 ha łąk, 6,9930 ha pastwisk, 1,2030 ha zabudowań, 56,6816 ha lasów oraz 1,7930 ha ogrodów. Jak ustalono w roku 1945 na przedmiotowej nieruchomości docelowy stan lasów, tj. drzewostanów różnowiekowych i różnogatunkowych wynosił 65,80 ha.

Pismem z dnia 24 lutego 1947 r. Wojewoda (...), Wojewódzki Urząd Ziemski załączając zaświadczenie wydane na podstawie art. 1 ust. 1 dekretu z dnia 08 sierpnia 1946 r. o wpisywaniu w księgach hipotecznych (gruntowych) prawa własności nieruchomości przejętych na cele reformy rolnej wniósł o dokonanie w księdze gruntowej wpisu prawa własności przedmiotowej nieruchomości na rzez Skarbu Państwa. Wpis taki został dokonany.

Dowód: odpis skrócony aktu zgonu R. Z. (k. 53), akta gruntowe Sądu Grodzkiego w Nowym Tomysłu dotyczące posiadłości położonej w S. Młyn i zapisanej w księdze gruntowej S. Młyn, Tom I, wykaz 1 (w załączeniu do akt głównych), protokół spisany w dniu 19 września 1945 r. w Powiatowym Urzędzie Ziemskim w N. (k. 46), zaświadczenie Powiatowego Urzędu Ziemskiego w N. z dnia 9 czerwca 1945 r. (k. 46), pismo z dnia 12 sierpnia 1945 r. (k. 46), zaświadczenie z dnia 24 lutego 1947 r. (k. 61 w aktach gruntowych Sądu Grodzkiego w N. dotyczących posiadłości położonej w S. Młyn i zapisanej w księdze gruntowej S. Młyn, Tom I, wykaz 1 – w załączeniu do akt głównych), pismo z dnia 24 lutego 1947 r. (k. 62 w aktach gruntowych Sądu Grodzkiego w Nowym Tomysłu dotyczących posiadłości położonej w S. Młyn i zapisanej w księdze gruntowej S. Młyn, Tom I, wykaz 1 – w załączeniu do akt głównych), opinia biegłego sądowego inż. C. M. z dnia 28 marca 2013 r. wraz z załącznikami (k. 150 – 154), uzupełniająca opinia tego biegłego z dnia 25 maja 2013 r. (k. 168), wyjaśnienia złożone na rozprawie w dniu 28 stycznia 2014 r. (k. 201 – 203⁽¹⁾ – nagranie k. 204), a także pismo z dnia 23 stycznia 2015 r. (k. 522), opinia Stowarzyszenia (...) z dnia 10 października 2015 r. wraz z załącznikami (k. 584 – 649) oraz uzupełniająca opinia tego Stowarzyszenia z dnia 14 kwietnia 2016 r. wraz z załącznikami (k. 735 – 752)

R. Z. zmarł w dniu 07 maja 1968 r. w P.. Spadek po nim na podstawie ustawy nabyli: żona J. Z., córka H. Z. oraz syn W. Z. każdy w 1/3, co zostało stwierdzone postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 14 grudnia 2011 r. wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 592/11. W. Z., którego powód jest synem zmarł w dniu 05 lutego 1998 r. w P.. Powód początkowo posługiwał się imieniem i nazwiskiem: Z. Z. (1), dopiero później dokonując zmiany swego imienia: Z. na imiona: S. R., a nazwiska: Z. na: H.. Spadek po W. Z. nabyła w całości córka B. Z.. W dniu 17 września 2012 r. B. Z. darowała powodowi udział wynoszący 22/100 części we wszelkich prawa majątkowych i nie majątkowych wchodzących w skład spadku po W. Z..

Dowód: odpis skrócony aktu zgonu R. Z. (k. 53), postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku z dnia 14 grudnia 2011 r., sygn. akt I Ns 592/11, odpis skrócony aktu zgonu W. Z. (k. 54), odpis zupełny aktu urodzenia Z. Z. (1) (k. 52), akt zmiany imienia wraz z tłumaczeniem (k. 11 i k. 15 – 16 w aktach Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu o sygn. III Ns 2282/94), akt zmiany nazwiska wraz z tłumaczeniem (k. 12 – 14 w aktach Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w P. o sygn. III Ns 2282/94), akt notarialny z dnia 17 września 2012 r., Repertorium A nr 12543/2012 (k. 114 – 116)

W. Z. złożył do Urzędu Rejonowego w P. wniosek o zwrot gruntu o powierzchni 104 ha położonego w S. – Młyn. Wniosek ten pismem z dnia 21 grudnia 1992 r. został przez ten Urząd przekazany do Urzędu Rejonowego w M.. Po za

złożeniem tego pisma następcy prawni R. Z. nie podejmowali innych działań prawnych mających na celu uzyskanie zwrotu przedmiotowej nieruchomości czy wyjaśnienie jej stanu prawnego.

Dowód: pismo Urzędu Rejonowego w P. z dnia 21 grudnia 1992 r. (k. 860), zeznania powoda S. H. (protokół z rozprawy z dnia 17 marca 2017 r. – k. 846 – 848 – nagranie k. 850)

Na dzień 28 marca 2013 r. odpowiednikami dla ww. parceli tworzących przedmiotową nieruchomość były: część działki nr (...) i działka nr (...) wchodzące w skład nieruchomości położonej w gminie M., obręb B., zapisanej w księdze wieczystej nr (...); działka nr (...) i działka nr (...) wchodzące w skład nieruchomości położonej w gminie M., obręb W., zapisanej w księdze wieczystej nr (...); część działki nr (...) wchodzącej w skład nieruchomości położonej w gminie M., obręb W., zapisanej w księdze wieczystej nr (...); część działki nr (...) wchodzącej w skład nieruchomości położonej w gminie M., obręb L., zapisanej w księdze wieczystej nr (...); działka nr (...), część działki nr (...), działka nr (...), działka nr (...), działka nr (...), działka nr (...), działka nr (...), działka nr (...), działka nr (...), działka nr (...), działka nr (...), działka nr (...), działka nr (...) i działka nr (...) wchodzące w skład nieruchomości położonej w gminie M., obręb S., zapisanej w księdze wieczystej nr (...). Właścicielem tych nieruchomości jest Skarb Państwa a zarządcą wpisanym w ewidencji gruntów i budynków Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo B., które prowadzi na nich gospodarkę leśną.

Na dzień 10 października 2015 r. stan lasów porolnych na nieruchomościach odpowiadających przedmiotowej nieruchomości przejętej na cele reformy rolnej wynosił 73,81 ha.

Dowód: opinia biegłego sądowego inż. C. M. z dnia 28 marca 2013 r. wraz z załącznikami (k. 150 – 154) , uzupełniająca opinia tego biegłego z dnia 25 maja 2013 r. (k. 168), wyjaśnienia złożone na rozprawie w dniu 28 stycznia 2014 r. (k. 201 – 203¹ – nagranie k. 204), a także pismo z dnia 23 stycznia 2015 r. (k. 522), zeznania świadka H. B. (protokół z rozprawy z dnia 23 stycznia 2015 r. – k. 511 – 513 – nagranie k. 515), zeznania świadka Z. L. (protokół z rozprawy z dnia 21 kwietnia 2015 r. – k. 550 – 554 – nagranie k. k. 557), opinia Stowarzyszenia (...) z dnia 10 października 2015 r. wraz z załącznikami (k. 584 – 649) oraz uzupełniająca opinia tego Stowarzyszenia z dnia 14 kwietnia 2016 r. wraz z załącznikami (k. 735 – 752)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych powyżej dokumentów, zeznań wskazanych świadków i powoda, a także w oparciu o opinie biegłych.

Strony nie kwestionowały prawdziwości i autentyczności powołanych powyżej dokumentów, a Sąd nie znalazł podstaw, aby ich moc podważać z urzędu.

Nie stanowiła podstawy dokonania w niniejszej sprawie ustaleń kserokopia pisma datowanego na dzień 10 grudnia 1992 r. - jakie miał złożyć w Urzędzie Wojewódzkim w P. W. Z., a w którym to piśmie domagał się on zwrotu przedmiotowej nieruchomości. Pełnomocnik pozwanego na rozprawie wniósł o zobowiązanie powoda do przedłożenia oryginału tego dokumentu, do czego ostatecznie Sąd zobowiązał pełnomocnika powoda na rozprawie w dniu 17 marca 2017 r. Zobowiązaniu temu pełnomocnik powoda nie uczynił jednak zadość. Ostatecznie jednak okoliczności, które kserokopia wskazanego dokumentu miała potwierdzać wynikały pośrednio z pisma Urzędu Rejonowego w P. z dnia 21 grudnia 1992 r. Sam fakt złożenia przedmiotowego pisma nie miał jednak dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy istotnego znaczenia. Powód bowiem mimo zobowiązania go na rozprawie w dniu 17 marca 2017 r. do przedłożenia odpowiedzi na to pismo, również temu zobowiązaniu nie uczynił zadość.

Zeznania świadków H. B. i Z. L. okazały się pomocne dla dokonania ustaleń wyłącznie w zakresie w jakim świadkowie ci przybliżyli to w jaki sposób na działkach odpowiadających parcelom składającym się kiedyś na przedmiotową nieruchomość prowadzona jest przez Nadleśnictwo B. gospodarka leśna.

Z kolei zeznania powoda posłużył do poczynienia w niniejszej sprawie ustaleń jedynie w zakresie tego, że oprócz złożenia przez jego ojca W. Z. wniosku o zwrot przedmiotowej nieruchomości następcy R. Z. nie podejmowali innych działań prawnych mających na celu odzyskanie przedmiotowej nieruchomości czy wyjaśnienie jej stanu prawnego.

Przydatne dla poczynienia w niniejszej sprawie ustaleń okazały się opinie biegłego sądowego inż. C. M. oraz Stowarzyszenia (...). Opinie te w ogólnym zarysie pozwoliły ustalić zarówno parcele z jakich składała się przedmiotowa nieruchomość, ich powierzchnię oraz działki, które obecnie odpowiadają tym parcelom, jak również powierzchnię jaką na przedmiotowej nieruchomości w 1945 r. stanowiły lasy, tj. drzewostany różnowiekowe i różnogatunkowe oraz jak obecnie kształtuje się powierzchnia lasów porolnych na nieruchomościach, które odpowiadają parcelom tworzący kiedyś przedmiotową nieruchomość.

Wymaga zaznaczenia, że opinia biegłego podlega ocenie, jak każdy inny dowód, według art. 233 § 1 k.p.c. W wypadkach opinii, gdy w grę wchodzi wiedza specjalistyczna, kontrola wiarygodności opinii i wypowiedzi w niej zawartych jest utrudniona. Dokonując ich oceny Sąd kontroluje jednak wnioski i wywoły opinii, pod kątem widzenia ich zgodności z zasadami logiki, poziomu wiedzy osób, które je sporządziły, a także sposobu motywowania stanowiska czy podstaw opinii. Taka analiza przedmiotowych opinii nie pozwalała na ich zakwestionowanie w zakresie w jakim posłużyły one dla dokonania ustaleń w niniejszej sprawie. Co istotne ostatecznie również strony nie kwestionowały sporządzonych w niniejszej sprawie opinii.

Trzeba jeszcze wskazać, że na rozprawie w dniu 01 czerwca 2017 r. Sąd ostatecznie oddalił wnioski: powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych sądowych na okoliczności wyceny nieruchomości objętych żądaniem pozwu oraz na okoliczność ustalenia wysokości dochodu ze sprzedaży drewna pozyskanego z tych nieruchomości w warunkach prowadzenia prawidłowej gospodarki leśnej w okresie od przejęcia przez pozwanego do dnia opiniowania oraz o zobowiązanie pozwanego do przedłożenia umów dzierżawy zawieranych z kołami łowieckimi oraz wszelkich innych umów związanych z udostępnieniem terenów nieruchomości objętych żądaniem pozwu oraz pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu leśnictwa względnie z zakresu szacowania nieruchomości na okoliczność wartości nakładów poczynionych przez pozwanego Skarb Państwa na przedmiotową nieruchomość oraz o przesłuchanie strony pozwanej na okoliczność nakładów poniesionych na przedmiotową nieruchomość. Przeprowadzenie wskazanych dowodów było bowiem w okolicznościach niniejszej sprawy zbędne i nie mogło wpłynąć na wydane rozstrzygnięcie a niewątpliwie było by czasowo- i kosztowo- chłonne.

Mając powyższe na uwadze Sąd zważył, co następuje:

Powód w niniejszej sprawie domagał się nakazania pozwanemu S. Państwa – Nadleśnictwu B. wydania nieruchomości położonej w miejscowości S., gmina M., powiat (...), o powierzchni 104.11.19 ha, objętej zamkniętą księgą wieczystą S. Młyn wykaz 1, ewentualnie zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwoty 8.000.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Podstaw do tak sformułowanych żądań powód upatrywał w tym, że ww. nieruchomość została odebrana jego dziadkowi R. Z. na mocy art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 06 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (dalej również jako dekret o przeprowadzeniu reformy rolnej), mimo że nie spełniała warunków, o których mowa w powołanym przepisie, a tym samym nie mogła zostać przejęta na cele reformy rolnej.

Główne żądanie pozwu oparte zostało zatem o art. 222 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem właściciel może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą.

Roszczenie windykacyjne, o którym mowa w powołanym przepisie, zwane również wydobywczym sprowadza się do prawa żądania przez właściciela wydania mu rzeczy od osoby, która nią faktycznie włada. Przyjęło się zatem powszechnie określać omawiane roszczenie jako roszczenie nieposiadającego właściciela przeciwko posiadającemu niewłaścicielowi.

W judykaturze zaznacza się, że roszczenie windykacyjne służy właścicielowi przeciwko osobie, która rzeczą faktycznie włada, tak więc jego koniecznymi przesłankami jest nie tylko status właściciela (współwłaściciela) i fakt, że nie

władą on (sam lub przez inną osobę) swoją rzeczą, ale także fakt, że rzeczą faktycznie włada pozwany, który jest do tego nieuprawniony. Biernie legitymowanym jest zatem tylko faktycznie władający rzeczą. Element zaś fizycznego władania rzeczą na ogół występuje zarówno w konstrukcji posiadania samoistnego, jak i zależnego, a także jest niezbędnym elementem dzierżenia. Przesłanką zatem skutecznego pozwania w procesie windykacyjnym jest fizyczne władanie rzeczą przez pozwanego w chwili wyrokowania, a wyjątkowo w toku procesu windykacyjnego. Przyjęto zatem zarówno w literaturze, jak i w orzecznictwie, że jeżeli niemający tytułu prawnego posiadacz oddał rzecz (zachowując status posiadacza samoistnego) w faktyczne władanie posiadaczowi zależnemu, roszczenie windykacyjne może być skierowane wyłącznie wobec posiadacza zależnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2014 r., sygn. akt IV CSK 135/14, Lex 1628951).

Nie budzi wątpliwości, że w sprawach o wydanie - to na powódzie spoczywa obowiązek (po myśli art. 6 k.c.) zarówno wykazania, że przysługuje mu prawo własności rzeczy, której wydania żąda, jak również tego, iż to pozwany rzeczą tą faktycznie włada (por. Teresa A. Filipiak. Komentarz do art. 222 Kodeksu cywilnego. Kidyba Andrzej (red.), Dadańska Katarzyna A., Filipiak Teresa A. Kodeks cywilny. Komentarz. Tom II. Własność i inne prawa rzeczowe. Lex, 2012 r., nr 134859).

Z dokonanych w niniejszej sprawie ustaleń wynika, że dziadek powoda R. Z. był właścicielem nieruchomości o powierzchni 104,1119 ha położonej w S. Młyn, zapisanej w księdze gruntowej Sądu Grodzkiego w N., S. Młyn, Tom 1., wykaz 1, która to nieruchomość została przejęta na rzecz Skarbu Państwa na podstawie art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej. Co do tych okoliczności nie było między stronami sporu. Pozwany w trakcie procesu kwestionował jednak legitymację czynną powoda podnosząc, że nie wykazał on następstwa prawnego po R. Z.. Trzeba przyznać, iż początkowo powód rzeczywiście nie przedstawił żadnego dokumentu, który wskazywałby, że jest spadkobiercą R. Z. czy posiada jakiegokolwiek prawa do spadku po nim. Sam fakt bycia wnukiem w/w nie świadczył bowiem jeszcze o przysługiwaniu inicjatorowi procesu uprawnień do majątku jaki przysługiwał spadkodawcy. Ostatecznie ustalono w toku procesu, że spadek po R. Z. na podstawie ustawy nabyli: żona J. Z., córka H. Z. oraz syn W. Z.. Z kolei po ojcu powoda W. Z. spadek nabyła jego córka B. Z., która umową darowizny z dnia 17 września 2012 r. darowała powodowi udział wynoszący 22/100 części we wszelkich prawa majątkowych i niemajątkowych wchodzących w skład spadku po W. Z.. O ile zatem powód nie wykazał, że jest jedynym spadkobiercą R. Z., czy osobą, której przysługują wyłączne prawa do spadku po nim, to wykazał, iż przysługuje mu udział wynoszący 22/100 części w spadku po W. Z., który z kolei był jednym ze spadkobierców po R. Z.. Nie ustalono, aby dokonano działu spadku czy to po R. Z. czy W. Z.. Zgodnie natomiast z art. 1035 k.c. jeżeli spadek przypada kilku spadkobiercom, do wspólności majątku spadkowego oraz do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych z zachowaniem przepisów niniejszego tytułu. Jednym z przepisów, który znajdzie w takiej sytuacji zastosowanie jest zatem art. 209 k.c. Przepis ten stanowi, że każdy ze współwłaścicieli może wykonywać wszelkie czynności i dochodzić wszelkich roszczeń, które zmierzają do zachowania wspólnego prawa. W orzecznictwie przyjmuje się, że na podstawie art. 209 k.c. nawet jeden tylko współwłaściciel może dochodzić od osoby trzeciej roszczenia windykacyjnego, o którym mowa w art. 222 § 1 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 1997 r., sygn. akt II CKN 2/97, Lex nr 1228321; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2008 r., sygn. akt III CZP 3/08, Lex nr 361243). Wyrażane jest też stanowisko, że spadkobierca jest uprawniony do dochodzenia od dłużnika udziału w wierzytelności z tytułu dziedziczenia jeżeli przypadające od dłużnika świadczenie jest podzielne. W takiej sytuacji świadczenie dzieli się stosownie do treści art. 379 § 1 k.c. na tyle części, ilu jest będących wierzycielami spadkobierców (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 07 marca 2013 r., sygn. akt II CZ 177/12, Lex nr 1314403 i powołane tam judykaty; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2015 r., sygn. akt I CZ 117/14, Lex nr 1651009). Powszechnie przyjmuje się zaś, że charakter podzielny ma ze swej istotny świadczenie pieniężne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2002 r., sygn. akt IV CKN 821/00, Lex nr 54375).

Podsumowując tę część rozważań należy stwierdzić, iż powód wykazał, że jako osoba, której przysługuje prawo do 22/100 udziału w spadku po W. Z., który był spadkobiercą R. Z. mógł domagać się wydania rzeczy należącej do spadku po tym ostatnim. Inną kwestią jest jednak ocena czy faktycznie nieruchomość, której wydania powód żądał w procesie należała do spadku po R. Z.. Inaczej mówiąc czy przedmiotowa nieruchomość została przejęta na rzecz

Skarbu Państwa bezprawnie, tj. mimo że nie zaistniały warunki, o których mowa w art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej. Zgodnie z tym przepisem na cele reformy rolnej przeznaczone były nieruchomości ziemskie stanowiące własność albo współwłasność osób fizycznych lub prawnych, jeżeli ich rozmiar łączny przekraczał bądź 100 ha powierzchni ogólnej, bądź 50 ha użytków rolnych, a na terenie województw (...), (...) i (...), jeśli ich rozmiar łączny przekraczał 100 ha powierzchni ogólnej, niezależnie od wielkości użytków rolnych tej powierzchni.

Strony stały na zgoła odmiennych stanowiskach co do tego czy sąd powszechny jest uprawniony do rozstrzygnięcia czy określony majątek stanowił nieruchomość ziemską, o której mowa w ww. art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej. Powód bowiem twierdził, że sąd posiada takie uprawnienia. Pozwany z kolei wskazywał, że rozstrzygnięcie tej kwestii powinno nastąpić w drodze decyzji administracyjnej wydanej na podstawie § 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 01 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 06 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (dalej również jako rozporządzenie z dnia 01 marca 1945 r.). Dla niniejszej sprawy rozstrzygnięcie tej kwestii miało natomiast zasadnicze znaczenie. Powód bowiem oprócz przedłożenia dokumentu, z którego wynika, że jego ojciec złożył wniosek o zwrot przedmiotowej nieruchomości, który to wniosek pismem z dnia 21 grudnia 1992 r. został przez Urząd Rejonowy w P. przekazany do Urzędu Rejonowego w M., nie wykazał, aby co do przedmiotowej nieruchomości został złożony wniosek o wydanie rozstrzygnięcia na podstawie § 5 rozporządzenia z dnia 01 marca 1945 r., a tym bardziej, aby takie rozstrzygnięcie przez właściwy organ zostało wydane. W tych okolicznościach przyjęcie, że Sąd rozpoznający niniejszą sprawę nie jest kompetentny do rozstrzygnięcia czy przedmiotowa nieruchomość podpadała pod działanie art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej, czyniłoby bezzasadnymi żądania powoda sformułowane w pozwie.

Zgodnie z ust. 1 powołanego § 5 rozporządzenia z dnia 01 marca 1945 r. orzekanie w sprawach, czy dana nieruchomość podpada pod działanie przepisów art. 2 ust. (1) pkt e) należy w I instancji do kompetencji wojewódzkich urzędów ziemskich. Od decyzji wojewódzkiego urzędu ziemskiego służy natomiast stronom zgodnie z ust. 2 prawo odwołania za pośrednictwem tegoż urzędu w ciągu dni 7, licząc od dnia następnego po doręczeniu decyzji, do Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

Naczelny Sąd Administracyjny w składzie 7 sędziów w dniu 10 stycznia 2011 r. w sprawie o sygn. akt I OPS 3/10 (Lex nr 672624) podjął uchwałę o treści: „Paragraf 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 1 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. R.P. Nr 10, poz. 51 ze zm.) może stanowić podstawę do orzekania w drodze decyzji administracyjnej o tym, czy dana nieruchomość lub jej część wchodzi w skład nieruchomości ziemskiej, o której mowa w art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. R.P. Nr 4, poz. 17 ze zm.)”. Pogląd wyrażony przez Naczelny Sąd Administracyjny (dalej jako NSA) został podzielony przez Sąd Najwyższy. W uchwale z dnia 17 lutego 2011 r., sygn. akt III CZP 121/10 (Lex nr 700663) Sąd ten aprobując stanowisko NSA stwierdził jedynie, iż prawo własności nieruchomości ziemskich, wymienionych w art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej, przeszło na Skarb Państwa z mocy prawa z dniem wejścia w życie tego dekretu, a decyzja administracyjna, przewidziana w § 5 rozporządzenia z dnia 01 marca 1945 r., ma charakter deklaracyjny. Z kolei w uchwale z dnia 18 maja 2011 r., sygn. akt III CZP 21/11 (Lex nr 811908) Sąd Najwyższy przyjął że w przedmiocie objęcia danej nieruchomości przepisem art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej orzeka organ administracyjny na podstawie § 5 rozporządzenia z dnia 01 marca 1945 r. W uzasadnieniu tej uchwały zaznaczono, że wynik postępowania administracyjnego ma bezpośredni wpływ na rozstrzygnięcie sądu rozpoznającego sprawę cywilną, dla której orzeczenie wydane na podstawie § 5 rozporządzenia z dnia 01 marca 1945 r. ma charakter prejudycjalny i wiążący. Jednocześnie Sąd Najwyższy wskazał, że można wprawdzie rozważać uprawnienie sądu do samodzielnego rozpatrzenia tej kwestii, ale wyłącznie wtedy, gdy organ administracyjny orzeczeniem ostatecznym odmówi wydania decyzji merytorycznej na podstawie § 5 rozporządzenia z dnia 01 marca 1945 r.

Od podjęcia powołanych uchwał w orzecznictwie Sądu Najwyższego w zasadzie jednolicie przyjmuje się, że co do zasady wyłączona jest kognicja sądów powszechnych w zakresie badania czy istniały podstawy do przejęcie przez

Skarb Państwa na cele reformy rolnej nieruchomości na podstawie art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej. I tak w wyroku z dnia 22 listopada 2012 r., sygn. akt II CSK 128/12 (Lex nr 1294217) Sąd Najwyższy stwierdził, że ugruntowany jest obecnie pogląd, że droga administracyjna jest wyłącznie właściwa do orzekania na podstawie § 5 rozporządzenia z dnia 01 marca 1945 r., jako przepisu szczególnego w rozumieniu art. 2 § 3 k.p.c. o tym, czy dana nieruchomość lub jej część wchodzi w skład nieruchomości ziemskiej, o której mowa w art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej, a decyzja wydana w tym trybie ma charakter deklaracyjny. Zaznaczył także, że konieczność rozstrzygnięcia w tym trybie aktualizowała się wówczas, gdy zainteresowany kwestionował jego zastosowanie. W razie stwierdzenia braku przesłanek do zastosowania art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej, organ administracyjny orzeka o wyłączeniu spod działania tego przepisu danej nieruchomości i decyzja wywołuje wobec Skarbu Państwa skutki rzeczowe, potwierdzając, że nie doszło do nabycia prawa własności ex lege. Ostateczna decyzja administracyjna rozstrzyga zatem wiążąco dla sądów kwestię nabycia przez Skarb Państwa prawa własności nieruchomości, a wynik postępowania administracyjnego ma bezpośredni wpływ na rozstrzygnięcie sądu w sprawie cywilnej, dla której orzeczenie wydane na podstawie § 5 rozporządzenia ma charakter prejudycjalny. Mając to na uwadze Sąd Najwyższy w powołanym wyroku uznał, że „dopóki nie zapadła decyzja wydana na podstawie § 5 rozporządzenia, dopóty powódki nie mogły kwestionować tytułu prawnego Skarbu Państwa do nieruchomości, a zatem wykazać swojego tytułu prawnego i wywodzić bezprawność dokonanego zbycia, a w konsekwencji poniesienia szkody. (...) Decyzja administracyjna, o której stanowi § 5 rozporządzenia z dnia 01 marca 1945 r., wywiera skutek praworzeczowy i stanowi wyłączną podstawę uzyskania przez byłych właścicieli lub ich spadkobierców wiadomości, że Skarb Państwa nie nabył z mocy prawa własności nieruchomości na podstawie art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu. Uzyskanie takiej decyzji jest też niezbędne dla skutecznego dochodzenia roszczenia odszkodowawczego, jest ona bowiem wiążąca dla sądu w sprawie o odszkodowanie.”.

Z kolei w wyroku z dnia 14 listopada 2014 r., sygn. akt I CSK 752/13 (Lex nr 1648178) Sąd Najwyższy podzielając pogląd wyrażony w powołanych powyżej orzeczeniach (wyroku z dnia 22 listopada 2012 r., sygn. akt II CSK 128/12 i uchwale z dnia 18 maja 2011 r., sygn. akt III CZP 21/11) potwierdził, że sądy powszechne, co do zasady, nie są uprawnione do samodzielnego rozstrzygnięcia, czy określony majątek stanowił nieruchomość ziemską, o której mowa w art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej. Z tego też względu Sąd Najwyższy uznał, że niedopuszczalne było samodzielne ustalenie przez Sąd Apelacyjny, że objęte sporem działki nie wchodziły w skład nieruchomości ziemskiej i nie podlegały działaniu tego dekretu. Mając to na uwadze Sąd Najwyższy stwierdził, że „powodowie nie dysponują zatem rozstrzygnięciem administracyjnym wydanym na podstawie § 5 rozporządzenia, a sąd powszechny w sprawie o odszkodowanie nie mógł dokonać takiej oceny w zastępstwie organu administracyjnego”.

Przybliżone powyżej stanowisko Sądu Najwyższego jest również przyjmowane w orzecznictwie Sądów Apelacyjnych. W wyroku z dnia 26 marca 2013 r., sygn. akt VI ACa 1175/12 (Lex nr 1327629) Sąd Apelacyjny w Warszawie aprobując pogląd, że sąd powszechny nie jest uprawniony do samodzielnego rozstrzygnięcia omawianej kwestii, a decyzja administracyjna, z której wynika, iż dana nieruchomość lub jej część podpada pod działanie art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej, wiąże sąd w postępowaniu cywilnym, odnosząc te uwagi do rozpatrywanej sprawy stwierdził: „z okoliczności sprawy wynika, że powód nie wystąpił dotychczas do organów administracji w trybie § 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 01 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 06 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. Nr 10, poz. 51 z późn. zm.), o wydanie decyzji administracyjnej czy dana nieruchomość podpada pod działanie art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu z dnia 06 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13 z późn. zm.). Nie było zatem przesłanek do zawieszenia postępowania w niniejszej sprawie, zaś żądanie wydania przedmiotowych nieruchomości, jako przedwczesne, trafnie zostało oddalone zaskarżonym wyrokiem częściowym wobec braku przesłanek określonych w art. 222 k.c. warunkujących uwzględnienie powództwa windykacyjnego.”.

Podsumowując tę część rozważań należy przyjąć, że wbrew stanowisku powoda co do zasady sądy powszechne nie są uprawnione do dokonywania oceny czy nieruchomość przejęta przez Skarb Państwa na cele reformy rolnej spełniała warunki, o których mowa w art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej. Kwestia ta bowiem – jak powszechnie przyjmuje się w aktualnym orzecznictwie – powinna zostać rozstrzygnięta w decyzji wydanej na

podstawie § 5 rozporządzenia z dnia 01 marca 1945 r. obecnie przez Wojewodę. Kognicja sądów powszechnych została zaś dopuszczona jedynie w sytuacji, kiedy organ administracyjny rozstrzygnięciem ostatecznym odmówił wydania decyzji merytorycznej na podstawie powołanego § 5.

Przenosząc te uwagi na grunt rozpatrywanej sprawy należy zaznaczyć, iż powód prezentując z goła odmienne od zaprezentowanego powyżej stanowiska judykatury, nie próbował nawet wykazać, że przez R. Z. czy jego spadkobierców został złożony wniosek o wydanie decyzji na podstawie omawianego § 5 rozporządzenia z dnia 01 marca 1945 r. Jak już wskazano jedynym dokumentem jaki powód przedłożył było pismo, z którego wynika, że jego ojciec złożył wniosek o zwrot przedmiotowej nieruchomości. W tych okolicznościach Sąd rozpoznający niniejszą sprawę, nie był zatem uprawniony do oceny czy przedmiotowa nieruchomość podpadała pod art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej. Z uwagi na żądanie powoda (wydanie nieruchomości ewentualnie zapłaty odszkodowania) okoliczność ta nie powodowała jednak, że zachodziły podstawy do odrzucenia pozwu. Konsekwencją takiego przyjęcia jest natomiast uznanie, że powód nie wykazał przesłanek warunkujących skuteczne domaganie się wydania nieruchomości na podstawie art. 222 § 1 k.c. Nie wykazał bowiem, iż przysługuje mu status współwłaściciela przedmiotowej nieruchomości i aby pozwany był nieuprawniony do władania przedmiotową nieruchomością. Z tych też przyczyn także żądanie zapłaty odszkodowania za przedmiotową nieruchomość nie mogło zostać uwzględnione. Brak było bowiem podstaw, aby uznać, że przejęcie przedmiotowej nieruchomości nastąpiło bezprawnie, a tym samym, aby Skarb Państwa ponosił odpowiedzialność odszkodowawczą za to przejęcie. W tych okolicznościach zbędne było odnoszenie się do podniesionego przez pozwanego Skarbu Państwa – Nadleśnictwo B. zarzutu zasiedzenia przedmiotowej nieruchomości czy przedawnienia dochodzonej należności pieniężnej.

Reasumując ze wskazanych powyżej przyczyn zarówno powództwo główne, jak i ewentualne podlegały oddaleniu, o czym orzeczono w pkt. 1 wyroku.

O kosztach procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. orzeczono w pkt. 2 i 3 wyroku. W pkt. 2 Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Nadleśnictwa B. kwotę 2.000 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, jakie pozwany uiszczył na poczet opinii sporządzonych w niniejszej sprawie. Z kolei w pkt. 3 wyroku Sąd uwzględniając treść art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa (§ 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu). Trzeba podkreślić, iż Sąd nie uznał, aby w niniejszej sprawie nakład pracy, a także charakter sprawy i wkład pełnomocnika strony pozwanej w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia, stanowiły podstawy do zasądzenia wynagrodzenia w stawce wyższej niż minimalna. Należy podkreślić, iż fakt częściowego zwolnienia powoda od kosztów sądowych pozostawał bez wpływu na obowiązek zwrotu kosztów procesu pozwanemu. Zgodnie bowiem z art. 108 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi. Sąd zaś - co do obowiązku zwrotu przez powoda jako stronę w całości przegrywającą sprawę kosztów procesu pozwanemu, nie znalazł podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c. Tylko ubocznie trzeba wskazać, iż kwota 5.000 zł zaliczki uiszczonej przez pozwanego nie została wykorzystana, a tym samym będzie podlegała zwrotowi w momencie uprawomocnienia orzeczenia w sprawie .

Sąd uznał jednak, że art. 102 k.p.c. powinien zostać zastosowany odnośnie nieobciążania powoda nieuiszczonymi do tej pory kosztami sądowymi. Uwzględniając, iż nie ustalono, aby od uzyskania przez powoda częściowego zwolnienia od kosztów sądowych jego sytuacja osobista i majątkowa uległa zmianie, a także mając na uwadze subiektywne przekonanie powoda o przysługującym mu roszczeniu, Sąd za zasadne uznał skorzystanie z instytucji przewidzianej w powołanym powyżej przepisie w zakresie nieuiszczonych kosztów sądowych, o czym orzeczono w pkt. 4 wyroku.

W pkt. 5 wyroku Sąd na podstawie § 2 ust. 1 i 3 w zw. z § 6 pkt 7, § 19 pkt 1 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu przyznał adwokatowi powoda ustanowionemu z urzędu łącznie kwotę 8.856 zł, na którą składa się kwota wynagrodzenia 7.200 zł powiększona o podatek od towarów

i usług w kwocie 1.656 zł. Również w zakresie przyznania wynagrodzenia pełnomocnikowi powoda Sąd nie uznał, aby nakład jego pracy i wkład w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia sprawy uzasadniały przyznanie wynagrodzenia w kwocie wyższej od minimalnej. Za takim przyznaniem nie mógł natomiast przemawiać sam okres przez jaki niniejsze postępowanie było prowadzone. Przy czym trzeba dodatkowo zauważyć, iż zgodnie z 19 pkt 1 ww. rozporządzenia koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszone przez Skarb Państwa obejmują opłatę w wysokości nie wyższej niż 150 % stawki minimalnej. Nie ma zatem podstaw, aby pełnomocnikowi ustanowionemu z urzędu przyznać od Skarbu Państwa kwotę stanowiącą pięciokrotność stawki minimalnej, o co w niniejszej sprawie wnosił pełnomocnik powoda.

/-/ K. Szmytke